

הגנה לאם ולילד

משיחת י"ט כסלו תשמ"ז

פרשת השבוע פותחת בהלכות הקשורות בלידה.

מנהג ישראל הוא, שמיד כשנולד ילד יהודי – ועוד קודם לכן – מכינים דפי "שיר המעלות", ומדביקים או תולים אותם סביב המיטה, על הדלת וכדומה.

והמהדרים אינם מסתפקים בכך, אלא מוסיפים עניינים דומים, שהפכו ברובם ל"מנהג ישראל", ש"תורה הוא", בכל בתי ישראל.

וכאן המקום להעיר על דבר הדורש תיקון: בעבר קויימו כל עניינים אלו בפשטות: כשנולד ילד יהודי – הוכן כבר "שיר המעלות", וכן נזהרו בקיום המנהגים הנוספים, ובכך הקיפו את הילד בעניינים של קדושה; לעומת-זאת, בימינו, מסיבות הקשורות בבריאות הגוף, נולדים רובם ככולם של הילדים ב"בתי רופאים", ולכן ישנם המשתמטים ממנהגים אלו בטענות שונות, ואף מייחסים זאת ל"כבוד התורה" וליחס של כבוד ל"שיר המעלות", וכתוצאה מכך – מנהגים אלו אינם מקויימים.

בהשתדלות קלה ביותר – אם רק יעוררו את הנושא – אין ספק שניתן יהיה להשיג רשיון, בפה מלא ובשמחה, ללא כל קשיים, להניח את "שיר המעלות", הקמעות או המזוזות – כל מקום לפי מנהגו – אפילו ב"בית הרופאים", בחדר שבו נולד התינוק, ועל-אחת כמה וכמה – בחדר שבו הוא שוהה בשעות ובימים הבאים.

מצווה לעורר על כך, לא רק בעיר זו, שבה "יד ישראל תקיפה" וניתן להשיג דברים בקלות, אלא בכל מקום ומקום שיש בו משפחה יהודית המתכוננת להתברך בילד, ניתן להשפיע בקלות מבעוד מועד כדי לאפשר קיומם של מנהגים אלו, עוד לפני בואם של היולדת והילד.

ובפרט כשאדם יסביר לעצמו, עד שהדבר יתקבל אצלו באמונה פשוטה, שאין זה מנהג סתם – על-אף שגם במנהג סתם "מנהג ישראל תורה הוא" – אלא מדובר במנהג שמטרתו להבטיח שהלידה תהיה כשורה, שהתינוק ייוולד כשורה, ושגם הימים הראשונים שלאחר-מכן, בהם שוהה התינוק במקום זה, יעברו כשורה, בטוב נראה וגלוי.

וגם לאחר-מכן – זוהי הכנה טובה לכך שהוריו יזכו לגדלו – או לגדלה – לתורה, לחופה ולמעשים טובים.

כל עניינים אלו, שהם עניינים עיקריים, יושגו ביתר שלמות וקלות, על כל העניינים והפרטים שבדבר. אין ספק שניתן יהיה להשיג זאת אפילו במקום שהיא האשה היהודייה היחידה; אם רק תדע את חשיבותו של המנהג, – או שיסבירו לה זאת – הרי "דברים היוצאים מן הלב" בוודאי יפעלו את פעולתם, גם אם היא האדם היהודי היחיד בכל "בית-רופאים" זה.

ועל-אחת כמה וכמה – כאשר, כפי שניתן להניח בפשטות, בכל בית-רופאים, ברובן ככולן של המדינות, ניתן למצוא תמיד יהודים נוספים שיסייעו לה להשיג זאת, בשמחה ובטוב-לבב.

גם אם ישאלו רופא לא-יהודי אם לעשות זאת, ויספרו לו במה המדובר – הוא יאמר, שעל-פי חכמת הרפואה חובה לעשות זאת: כאשר ישנו אדם הזקוק לעזרה, לסיוע ולרפואה, ועל-אחת כמה וכמה כשמדובר באשה יולדת – חשוב במיוחד שתהיה לה מנוחת-הנפש, ושלא יהיו לה ספקות ודאגות.

פרשת תזריע

הדבר נוגע לה, נוגע גם לוולד, ולכן – נוגע גם לבעל ולכל המשפחה.

הדבר נוגע גם למנוחת נפשו של הרופא, שכן אם מתרחש דבר-מה שלא כראוי, אם הוא רופא אמיתי – גם הוא עצמו נעשה נסער ומודאג.

אין זה משנה לאיזה עם משתייך הרופא, לאיזו אמונה הוא משתייך, או אם הוא טוען שהוא מאמין או לא, בטענות שונות ומשונות; בליבו פנימה יודע הוא, שאם יקוימו מנהגים אלו, הוא ירגיש רגוע יותר, ויוכל להמשיך בטיפול הרפואי ביתר שאת וביתר עוז, ללא בלבולים.

כאמור לעיל, מצב זה התחדש בדורות האחרונים: בדורות הקודמים, לידת ילדים היתה מתבצעת דווקא בבית, שם שהתה האם, הסבתא או הבעל; ואילו עתה המצב הוא הפוך – הלידה מתבצעת דווקא ב"בית-הרופאים", מסיבות שיש להן מקום בחכמת הרפואה, ולכן חלים על כך דברי הכתוב "ורפא ירפא" – "מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות", כלומר שהסמכות היא בידי הרופא; ועם זאת, הדבר כלל אינו צריך לפגוע בהקפדה על מנהגים אלו.

